

onaantastbare wetmatigheden ³⁾ meent te hebben ontdekt, eischt de rechtswetenschap voor zich op.

De modernistische „Freirechtsschule”, die zij ’t al langs verschillende wegen op **v. Ihering’s** en **Adickes’** voetspoor, de scholastische Begriffsjurisprudenz door een Interessenjurisprudenz naar moderne opvatting wil vervangen, stelt zich voor een goed deel op dezen grondslag (**Ehrlich, Bozi, Kornfeld**, ten deele **Kistiakowski, Kantorowicz, Jung**, en tal van anderen) ⁴⁾.

De ethnologie heeft in de z.g. „ethnologische Jurisprudenz” haar object aan de rechtswetenschap ondergeschoven, om haar tegen Kirchman’s felle kritiek als wetenschap te redden (**Post, Leist, Bernhöft** e.a.) ⁵⁾. De zoo-genaamde neo-hegeliaansche richting van **Kohler** heeft deze methode een min of meer wijsgeerige basis geschonken. Ook de psychologie heeft reeds lang, goeddeels in bondgenootschap met de moderne sociologie, de rechtswetenschap geheel of ten deele willen annexeren ⁶⁾ (**Lipps, Sturm, Bartsch, Klein, Ofner, Schuppe**, ten deele **Zitelmann** en **Jellinek**).

Al deze richtingen, die de gebiedsgrenzen tusschen den rechtskring en de om dezen heen gelegerde wetskringen niet eerbiedigen, hebben ieder voor zich een eindelooze reeks antinomieën in de rechtswetenschap gebracht, waarvan hier slechts bij wijze van illustratie enkele zullen worden opgesomd. Waar de antinomieën der z.g. naturalistische richtingen reeds door **Kelsen** en zijn school op afdoende wijze in ’t licht zijn gesteld ⁷⁾, achten wij het niet noodig ons hier in uitvoerige analyses te begeven.

Voor de grensverwarring tusschen rechtswetenschap en psychologie kan als exemplum crucis gelden het beruchte *wilsdogma*, hetwelk in de theorie nog zoo weinig overwonnen blijkt, dat een kentheoretisch geschoold jurist van de overigens sterk anti-psychologistische Husserliaansche richting het weer onlangs in openlijke aansluiting bij Hobbes’ natuurrechtsleer, met vlag en wimpel heeft binnengehaald ⁸⁾.

De antinomieën, waarin dit psychologisch dogma de rechtsleer verweekeld heeft, zijn overbekend. We noemen hier bij wijze van voorbeeld de tegenstrijdigheden in de onderscheiding tusschen „Rechtsgeschäft” en „Rechtshandlung”, de tegenstrijdigheden in ’t probleem van de dwaling: de „reservatio mentalis”, de simulatie etc., de tegenstrijdigheden in het probleem van den wil van „furiosi” en „infantes”, de rechtspersonen etc.; in ’t staatsrecht en volkenrecht de tegenstrijdige leer van de zelfverplichting of zelfbeperking van den staat door zijn eigen wil; in ’t strafrecht de tegenstrijdige leer van een psychologischen wilsoorzaak bij de ommissie: al deze antinomieën ontstonden in wezen door de poging uit een psychologisch wilsbegrip normatieve rechtsgevolgen af te leiden. Bij die poging moesten zoowel de psychologie als de rechtswetenschap in het gedrang komen. Overal waar getracht wordt psychische en juridische gegevens met schending der souvereiniteit in eigen kring van beider gebiedswetten tot één noemer te herleiden, zijn de logische conflicten a priori noodzakelijk.